

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังจะได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจ

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2.3 หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3. มาตรฐานพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.1 การบริหารทั่วไป

3.2 การจัดการ

3.3 คุณสมบัติของบุคลากร

3.4 การจัดกิจกรรมบริการแก่เด็ก

3.5 การประเมินผล

4. คุณภาพของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

4.1 คุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์

4.2 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพระดับก่อนประถมศึกษา

5. กรอบแนวคิดในการประเมินสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

5.1 ด้านผลพัฒนาเด็ก

5.2 ด้านบริหารงานวิชาการ

5.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก

5.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

5.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความพึงพอใจ

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่มีผลต่อความสำเร็จของงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของความพึงพอใจและมีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ในด้านต่าง ๆ กันพอสรุปได้ ดังนี้

จรัญ บุญประกอบ (2542 : 46) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคน สิ่งของ ซึ่งความพอใจดังกล่าวมีทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบต่อสถานการณ์ในการทำงาน ถ้ามีความพึงพอใจในทิศทางที่บวกจะมีความตั้งใจ มีความต้องการ มีความสนใจ เค็มใจ ยินดีในการทำงานที่จะทำให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี แต่ถ้ามีความพึงพอใจในทิศทางลบแล้วมักจะถูกปฏิเสธ ไม่ตอบสนองไม่ให้ความร่วมมือต่อการทำงานต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ความพึงพอใจแต่ละบุคคลมักเกิดตามสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อองค์กรได้

แถมจันทร์ ณ กาฬสินธุ์ (2542 : 26) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พฤติกรรม หรือการแสดงออก ความรู้สึกที่ดี หรือเจตนาที่ดี รวมถึงอารมณ์ความรู้สึกใด ๆ ของมนุษย์ซึ่งเกิดจากเหตุผลเสมอ ความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน เรียกว่าแรงจูงใจก็จะเกิดความพึงพอใจ

ชยุตพงศ์ สุจิตรานนท์ (2542 : 20) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ ที่พอใจของบุคคลแต่ละคนที่มีต่องานที่ทำอยู่ในปัจจุบันหากมีความพึงพอใจมากก็จะเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจให้แก่งาน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูง ตอบสนองความต้องการและบรรลุจุดหมายขององค์กร

มณี โพธิเสน (2543 : 12) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ยินดี เจตคติที่ดีของบุคคล เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ทำให้ความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้น

มอร์ส (Morse.1958 : 27) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความต้องการ ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดจะน้อยลงความพึงพอใจจะเกิดขึ้นและในทางกลับกัน ถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนองความเครียดและความไม่พึงพอใจจะเกิดขึ้น

เฟรนช์ (French 1964 : 28-29) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง บุคคลจะเกิดความพึงพอใจในการทำงานได้ถ้าสภาพของงานดี ซึ่งหมายถึง การมีตำแหน่งที่ดี มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดสถานภาพทางสังคมสูง และทำให้บุคคลสามารถปรับบุคลิกของตนให้เข้ากับสภาพสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้

เดวิด (Devis.1981 : 83) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับผลประโยชน์ที่ได้รับ

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ เห็นด้วย ภูมิใจ ยินดีในสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ความพึงพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความเข้าใจอันดีต่อกัน ความสามัคคีในหมู่คณะและเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

สุรชัย ชินโย (2540: 10-13) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจูงใจที่เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการกำหนดองค์ประกอบของความพึงพอใจ ได้แก่ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจของ มาสโลว์ (Maslow) คือ

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็มีความต้องการอยากจะได้อย่างอื่นอีกต่อไป กระบวนการเช่นนี้ไม่มีที่สิ้นสุด

2. เมื่อมนุษย์มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับชั้นใด ก็จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลต่าง ๆ ที่มีผลสนองในชั้นนั้น ๆ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองพอแล้ว อิทธิพลนั้นจะหมดความหมาย

3. มนุษย์มีความต้องการจำเป็นขึ้นไปตามลำดับ จากขั้นต่ำไปหาสูง (Hierarchy of Needs)

ขั้นต่ำสุด ความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกาย (The Physiological Needs) เป็นความต้องการด้านปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ

ขั้นที่สอง ความต้องการความปลอดภัย (The Safety Needs) เป็นความต้องการด้านความปลอดภัยไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างก็ต้องการความปลอดภัยด้วยกันทั้งสิ้น เช่น ความปลอดภัยในการทำงาน

ขั้นที่สาม ความต้องการความรัก (The Love Needs) บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้จะมีความรู้สึกและพยายามให้ได้มาซึ่งความรัก อาจจะลืมแม้แต่ความหิวในขณะที่ตนต้องการความรัก สิ่งต่างคือเรื่องทางเพศเป็นความต้องการทางร่างกาย แต่พฤติกรรมทางเพศเกิดขึ้นจากความต้องการความรักซึ่งรวมไปถึงการให้ความรักและการรัก

ขั้นที่สี่ ความต้องการได้รับการยกย่อง (The Esteem Needs) มนุษย์ปรารถนาจะมีสภาพที่มั่นคง เพื่อเกียรติยศและการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ความต้องการได้รับการยกย่องรวมทั้งปรารถนาความสำเร็จที่ดำรงชีวิตในโลกนี้ และความปรารถนาชื่อเสียงหรือศักดิ์ศรีที่คนอื่นยอมรับ และการได้รับความสนใจจากผู้อื่น การที่ตนเองเป็นบุคคลสำคัญในสายตาของผู้อื่น

ขั้นสูงสุด ความต้องการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ที่พึงพอใจเป็นพิเศษด้วยตนเอง (The Needs for Self-actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด เป็นความพอใจที่จะทำในสิ่งที่ยากทำเป็นพิเศษ ที่แสดงถึงความสามารถในการกระทำด้วยตนเองต่อเป้าหมาย หรืออุดมคติอันสูงส่งที่ตนกำหนดไว้

สาระสำคัญของทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ สรุปได้ว่า ความต้องการทั้ง 5 ชั้นของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่ากัน บุคคลแต่ละคนจะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการบำบัดความต้องการในแต่ละชั้นที่เกิดขึ้น การมุ่งใจตามทฤษฎีนี้ต้องพยายามตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีความต้องการลำดับขั้นที่แตกต่างกันไป และความต้องการในแต่ละชั้น จะมีความสำคัญแก่บุคคลมากน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองของความต้องการในลำดับนั้น ๆ

รุ่ง แก้วแดง (2540: 191-194) ให้ทัศนะว่า การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ นอกจากสามารถที่จะดูเรื่องคุณภาพการให้บริการขององค์กรได้แล้ว ยังเป็นการประเมินภาพขององค์กรด้านอื่น ๆ จากมุมมองของลูกค้าได้ด้วยผลการวัดความพึงพอใจของลูกค้าสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างมากในการปรับปรุงองค์กร ได้แก่ เรื่องการกำหนดวิสัยทัศน์ การศึกษาศาสตร์ วัฒนธรรม ข้อมูลเรื่องความพึงพอใจของลูกค้าสามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์

ได้มากมายจนกล่าวได้ว่าทั้งองค์กรต้องมีการปรับบริหารกระบวนการการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าจะเป็นเรื่องจำเป็นและทุกองค์กรต้องทำ แต่ในระบบราชการพบว่ายังไม่มีการทำงานอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในระบบราชการของไทยและข้าราชการหลายคนก็กลัวการร้องเรียนอย่างมาก ตรงกันข้ามกับระบบราชการต่างประเทศซึ่งถือว่า มีคนให้ข้อมูลจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถนำไปปรับปรุงองค์กร สามารถออกแบบงานใหม่ให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของลูกค้าได้

บาร์นาร์ด (Barnard, 1966 : 142-149) ได้กล่าวถึงมูลเหตุที่ทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในการทำงานไว้หลายประการ คือ

สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นการตอบแทน เช่นรางวัลที่เขาได้ปฏิบัติมาแล้วเป็นอย่างดี

สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคลซึ่งไม่ใช่วัตถุ จัดเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญ ในการช่วยเหลือส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ เพราะสิ่งจูงใจประเภทนี้ไม่เกิดกับทุกคน เช่น เกียรติภูมิ ตำแหน่ง การให้สิทธิพิเศษและการมีอำนาจ เป็นต้น

สภาพกายที่พึงปรารถนา หมายถึง สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงาน เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันอาจก่อให้เกิดความสุขทางกายในการทำงาน

ผลประโยชน์ทางอุดมคติ เป็นสิ่งจูงใจซึ่งอยู่ระหว่างความมีอำนาจที่สุดกับความท้อแท้ ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึงสมรรถภาพของหน่วยงานจะสนองความต้องการของบุคคลในด้านความภาคภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือ ความรู้สึกเท่าเทียมกัน การได้มีส่วนช่วยเหลือครอบครัวตัวเองและผู้อื่น รวมทั้งได้แสดงความจริงใจต่อหน่วยงาน

ความพึงพอใจสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับผู้ร่วมงานในหน่วยงาน ซึ่งถ้าความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดีจะทำให้เกิดความผูกพัน และความพอใจร่วมงาน

การปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการ และเจตคติของบุคคล เป็นการปรับปรุงตำแหน่งงาน วิธีทำงาน ให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคคลซึ่งแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน

โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในงานอย่างกว้างขวาง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกร่วมในงาน เป็นส่วนหนึ่งของงาน ความรู้สึกเท่าเทียมกันจนมีกำลังใจในการทำงาน

สภาพของการอยู่ร่วมกัน เป็นความพอใจของบุคคลในด้านสังคมจะทำให้คน
รู้สึกมีหลักประกันและมั่นคงในการทำงาน

จะเห็นได้ว่า การจูงใจของ บาร์นาร์ด ตอบสนองความต้องการพื้นฐานเพื่อการดำรง
ชีวิตโดยสิ่งจูงใจเป็นเงิน สิ่งของ และการจัดสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดี เป็นการตอบสนอง
ความต้องการทางกาย ให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมความเท่าเทียมกัน การให้
โอกาสแสดงความสามารถ และความคิดเห็น เป็นการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ
ได้อย่างเต็มที่

อีแวนส์ (Evans. 1971 : 31-38 อ้างถึงใน แจ่มจันทร์ ฅ กาฬสินธุ์. 2542 : 32)
ได้กล่าวถึงแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน โดยเน้นถึงความสำคัญของ
เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของงาน เช่นเดียวกับ ไมเออร์ (Myers) อีแวนส์ (Evans) ได้ตั้ง
ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระตุ้นให้บุคคลแสดงความสามารถออกมาว่า “กิจกรรมของแต่ละบุคคล
ที่กระทำนั้น ย่อมนำไปสู่วัตถุประสงค์อันสำคัญที่ผู้กระทำคาดหวังไว้” และได้สร้างแบบจำลอง
ที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานที่เรียกว่า Path-Goal Model ซึ่งสรุปได้ว่า

1. แรงจูงใจในการทำงานใด ๆ จะขึ้นอยู่กับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์
และแนวทางในการดำเนินงาน แนวทางในการดำเนินงานจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ที่วางไว้ จึงจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น
2. แม้ว่าจะมีแรงจูงใจในการทำงาน แต่ถ้ามืดัว่งการทำงาน เช่นขาดความรู้
ความสามารถในการทำงาน ขาดอิสรภาพ ก็จะทำให้กิจกรรมนั้นเกิดการขาดตอนหรือถ้าไม่มี
ตัวถ่วง แต่ไม่มีแรงจูงใจ กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความสม่ำเสมอ และ
ความสม่ำเสมอในการทำงานจะต้องขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ สิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจน
แรงจูงใจที่ดำเนินการด้วย

3. ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น จะเกิดขึ้นได้เพราะมีความสม่ำเสมอ
ในการทำงานประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์องค์ประกอบทั้งสอง
ประการนี้ หากขาดประการใดประการหนึ่งความสำเร็จของงานจะลดลง

พรธนิภา น้อยตา (2543 : 24-25) กล่าวว่าความพึงพอใจที่มีต่อบริการจะเกิดขึ้น
หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการขององค์กร ประกอบด้วยระดับ
ความรู้สึกรู้สึกของผู้มารับบริการในมิติต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลดังนั้น ในการวัดความพึงพอใจ
ต่อบริการ อาจจะกระทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยการขอเรื่องหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้ตัวเลือกหรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำตอบที่ถามอาจจะถามถึงความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานกำลังให้บริการอยู่ เช่น ลักษณะการให้บริการ สถานที่ ระยะเวลาในการให้บริการ บุคคลที่ให้บริการ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่วัดระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิค และความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง การวัดความพึงพอใจโดยวิธีการที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง

3. การสังเกต เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ โดยวิธีสังเกต จากพฤติกรรมทั้งก่อนมารับบริการ ขณะรับบริการ และหลังจากรับบริการแล้ว เช่น การสังเกตกิริยา ท่าทาง การพูด และสีหน้า การวัดความพึงพอใจโดยวิธีนี้ ผู้วัดจะต้องทำอย่างจริงจังและมีแบบแผนแน่นอน จึงจะสามารถประเมินถึงความพึงพอใจของผู้มารับบริการได้อย่างถูกต้อง จะเห็นได้ว่า การวัดความพึงพอใจต่อการรับบริการนั้นสามารถที่จะทำการวัดได้หลายวิธี ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับความสะดวก ความเหมาะสม ตลอดจนจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการวัดด้วย จึงส่งผลของการวัดนั้นมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือได้

จากแนวคิดต่าง ๆ ในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ในหน่วยงานในหน่วยงาน พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจะต้องรู้ความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นอันดับแรก แล้วจึงค่อยจัดการสนองความต้องการนั้น ๆ และการตอบสนองความต้องการก็จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องทราบ และใช้เทคนิค ตลอดจนวิธีการในการบริหารงาน เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะในการบังคับบัญชา ทักษะในการบำรุงขวัญ ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะในการสื่อความหมาย ทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นศาสตร์ในการนำมาประยุกต์ ผสมผสานกับศิลปะในการทำงานจนเป็นภาวะหรือพฤติกรรมของผู้นำ ที่สามารถครองใจ ครอบงำในหน่วยงานจนเป็นที่พอใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นการนำเอาหลักฐานที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์หรือเป็นการนำเอาหลักวิชาต่าง ๆ มาร่างเป็นกฎเกณฑ์ตลอดจนขั้นตอนและกระบวนการไปสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีผู้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

1. ความหมายของการบริหาร

การบริหารเราสามารถมองเป็น 2 ทาง คือมองในรูปของกิจกรรมที่มนุษย์ร่วมกันดำเนินงานเพื่อการอยู่รอด และความเจริญก้าวหน้าของสังคมประการหนึ่งและมองในรูปของศาสตร์ คือหลักวิชาอันเป็นสาขาหนึ่งเกี่ยวกับทฤษฎีหลักการกระบวนการ และปัจจัยที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินงานของหน่วยงาน องค์กร สังคมและประเทศชาติ อย่างมีระบบระเบียบ เพื่อพัฒนาไปตามแนวทางที่กลุ่มชนนั้นมีความประสงค์

ความหมายของการบริหารมีศัพท์สองคำที่ใช้กันอยู่คือ การบริหาร (Administration) เป็นคำกลางในการบริหารกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ หรือการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น รัฐประศาสนศาสตร์ เป็นศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารงาน การปกครองประเทศ (Public Administration) การบริหารการศึกษา (Education Administration) การจัดการ (Management) มักใช้ในการบริหารธุรกิจเอกชน ดังนั้นคำว่า ผู้บริหาร หรือผู้จัดการจึงใช้เรียกผู้ดำรงตำแหน่งในระดับต่าง ๆ ของกิจการที่เป็นของรัฐ และเอกชนดังกล่าว

การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

การบริหารในฐานะเป็นศาสตร์ หมายถึงหลักการ ทฤษฎี กระบวนการ เทคนิค ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายกำหนดไว้ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2534 : 3)

สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 3) ให้นิยามว่าการบริหารคือ การใช้ศาสตร์ และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 5) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจตลอดทั้งทรัพยากรที่มีอยู่มาจัดดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

สุวิทย์ บุญช่วย (2525 : 31) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่อาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาประกอบกัน เพื่อแก้ปัญหาและดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ชัยฤกษ์ วราวิทย์ (2526 : 1-3) ให้คำจำกัดความของการบริหารว่าเป็นการประสานผลประโยชน์ของคนและสถาบันเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การจะกระทำให้เกิดผลดังกล่าวผู้บริหารจะต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการที่เหมาะสม

สมาน อิศวภูมิ (2540 : 5) ได้รวบรวมคำนิยามของการบริหารไว้ ดังนี้

การบริหารเกี่ยวข้องกับหลักการกว้าง ๆ 6 ประการ คือ

1. มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป
2. กลุ่มคนดังกล่าวร่วมมือกัน
3. ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างด้วยการประสานสัมพันธ์

และมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์

4. การรู้จักใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

5. ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่กำหนดไว้

ล่วงหน้าอย่างชัดเจน

6. วัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ช่วยกันกำหนดขึ้น โดยทุกคนรับรู้และเห็นด้วย

ตรงกัน

สรุปได้ว่าการบริหาร คือ การวางแผนอย่างมีศิลปะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้กระบวนการอย่างมีระบบ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2. ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา (Education Administration) เป็นสาขาหนึ่งของการบริหารทั่วไป (General Administration) และได้วิวัฒนาการมาจนเป็นการบริหารที่มีลักษณะเฉพาะ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

เมธี ปิลาธนานนท์ (2525 : 2) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการดำเนินการหรือการบริหารด้านการปกครอง การเรียนการสอน และการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับกิจการการศึกษาร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2534 : 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้เป็นคนดี มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ กระบวนการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ตลอดจนทั้งทรัพยากรในการดำเนินการร่วมกันหลายฝ่าย เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้เป็นคนดี มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของสังคม

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน

1. ประวัติความเป็นมาของการศึกษาเอกชน

การจัดการศึกษาในประเทศไทยเชื่อว่า การศึกษาประเภทนี้ได้ดำเนินการตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว โดยเริ่มในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช(พ.ศ. 2199-2231) มองลิเออลนิกซ์ กล่าวไว้ว่า เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ได้สร้างโรงเรียนราษฎร์ไว้หลายโรงเรียน

ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้ที่บุกเบิกก่อตั้งโรงเรียนราษฎร์ไม่ใช่คนไทย แต่เป็นชาวมิชชันนารี ซึ่งเดินทางเข้ามาเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทย โรงเรียนราษฎร์ซึ่งได้รับการจัดตั้งและสนับสนุนโดยมิชชันนารี ได้แก่โรงเรียนของนางแมททูน (Mrs.Mattoon) มิชชันนารี ชาวอเมริกาเปิดสอนในปี พ.ศ. 2359 ซึ่งถือเป็น โรงเรียนราษฎร์แห่งแรกในสมัยนั้น โรงเรียนคริสเตียนไฮสกูล (The Christian Hing School) ในปัจจุบัน คือ โรงเรียนกรุงเทพ คริสเตียน วิทยาลัย ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2431 เปิดสอนเฉพาะเด็กผู้ชาย

สำหรับโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง (Kusatee Wang Long School) ปัจจุบันคือ โรงเรียน วัฒนาวิทยาลัย เปิดสอนเฉพาะนักเรียนหญิง ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2417 และโรงเรียนไทยฝรั่ง (Thaifarang School) ปัจจุบันคือ โรงเรียนอัสสัมชัญ (Assumption School) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2420 โรงเรียนราษฎร์ทั้ง 3 แห่งดังกล่าวในระยะเริ่มแรกดำเนินงานเป็นเอกเทศ มิได้ ควบคุมโดยหน่วยงานรัฐแต่อย่างใด จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2448 กระทรวงศึกษาธิการ จึงเข้ามา มีบทบาทในการควบคุม โรงเรียนราษฎร์ ทั้ง 3 แห่ง และในช่วงเวลานั้นเอง โรงเรียนราษฎร์ ซึ่งมีคนไทยเป็นเจ้าของก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นชื่อ โรงเรียนบำรุงวิทยา (Bomrourng Wittaya School)และลงทะเลเป็นขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกัน

งานด้านการศึกษาเอกชนของประเทศขยายตัวขึ้นในปี พ.ศ. 2461 รัฐจึงได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนเป็นครั้งแรก โดยมีจุดประสงค์เพื่อตรวจนิเทศโรงเรียนเอกชน ทั่วอาณาจักร และเพื่อปรับปรุงแก้ไข กฎและระเบียบ โรงเรียนเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน. 2535: 1-2)

2. นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2.1 จะดำเนินนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาเอกชนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โยเน้นการบริหารและการจัดการศึกษา เอกชนให้มีความเป็นอิสระ เป็นนิติบุคคลและมีคุณภาพ สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษา ได้ทุกระดับทุกประเภท โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน สิทธิประโยชน์และด้าน วิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐาน และสามารถพึ่งตนเองได้

2.2 จะดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องการสร้างความเข้าใจให้บุคลากรการศึกษาเอกชน เข้าใจสาระและแนวปฏิบัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะมาตรา 43 ถึงมาตรา 46

2. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2.1 ความสำคัญของจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการศึกษาอื่น และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งมีผู้สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, อ้างถึงใน ยูพิน จันทรสุขสถิต. 2545 : 5-6) กล่าวว่า พลาโตและอริสโตเติล (Plato & Aristotle) เชื่อว่ามนุษย์มีพื้นฐานของการเป็นคนดี การศึกษาควรให้ความสำคัญของการพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจ สังคมควรประกอบ ด้วยคนดีที่ปฏิบัติตามกฎที่ดี ส่วนจอห์น อมอส คอมีอุส (John Amos Comeus) มีความเห็นว่าเด็กทุกคนควรมีสិทธิได้รับการศึกษาในโรงเรียน เพราะทุกคนเป็นมนุษย์เท่ากัน และควรให้การศึกษาตั้งแต่แรกเกิด และดำเนินต่อไปจนตลอดชีวิต จอห์น ล็อก (John Lock) เปรียบเด็กเหมือนผ้าขาว สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดจิตใจและความเป็นอยู่ของบุคคล ส่วนเฟรเดอเบล (Friedrich Froebel) เชื่อว่าการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญที่สุด ควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กและดูแลเอาใจใส่เด็ก กิจกรรมต้องเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

เขวากา เคชะคุปต์ (2542 : 22) กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย เริ่มตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 6 ขวบ ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญยิ่ง ถือเป็นวัยทองของชีวิต การศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานชีวิตให้แก่เด็ก เพื่อเปิด โอกาสให้เด็กได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ หรือความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวซึ่งติดตัวมาแต่กำเนิด เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าเรียนในระดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 1) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อน 6 ปี จะมีผลไปตลอดชีวิต หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรัก ความอบอุ่น จะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่น แจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น ดังนั้น การที่เด็กจะมีความสุขทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม

และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงขึ้นอยู่กับ
สิ่งแวดล้อม การดูแลเอาใจใส่และการจัดการศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมของโรงเรียนอนุบาล
ด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย มี
ความสำคัญต่อการพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนให้
เป็นคนฉลาด สามารถเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น และตั้งอยู่ในความดีได้นั้น ต้องเริ่มจากแรกเกิดไป
ตลอดชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาจึงเป็นการจัดการศึกษาที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
ต้องร่วมมือกันเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในการเข้าเรียนในระดับต่อไป

2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 1-2) ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย
ที่จะส่งเสริมให้แก่เด็กแต่ละคนได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์
จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังต่อไปนี้

1. มีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรงสมบูรณ์ มีความสามารถในการใช้ส่วนต่าง ๆ
ของร่างกายได้คล่องแคล่วและมีสุขนิสัยที่ดี
2. มีความสามารถที่จะช่วยตัวเองได้ตามวัย
3. มีความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม
5. มีความรัก ซินชม และภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่งดงามของชาติ
6. เห็นคุณค่า สามารถอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
7. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
8. มีความสามารถในการใช้กระบวนการเรียนรู้ มีประสาทสัมผัสที่ดี

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้คล่องแคล่ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (การจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษา.
ม.ป.พ : 3) กล่าวถึงแนวทางในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา หรือ การศึกษาปฐมวัยว่า
ยึดหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กในแต่ละวัยเป็นสำคัญ
ทั้งนี้เพื่อให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้เท่าทัน
การเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดประสบการณ์
สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้
เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนา

ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาเน้นเด็กเป็นสำคัญสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ให้ความสำคัญ ทั้งกับกระบวนการและผลผลิต ประเมินพัฒนาการอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดประสบการณ์ที่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ การสะสมความรู้ความสามารถและความรู้สึกต่าง ๆ การปรับตัวเพื่อให้อาจเข้ากับผู้อื่นเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้จะเริ่มจากง่ายไปหายาก จากสิ่งใกล้ตัวไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัวออกไป กิจกรรม มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

2.3 หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2535 : อ้างถึงใน วาริ กติกา. 2546 : 28-29) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังนี้

1. มุ่งมั่นพัฒนาเด็กทุกด้าน

การพัฒนาเด็กทุกด้าน หมายความว่า เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา หรือมีการกล่าวอีกสำนวนหนึ่งว่า “พัฒนาเด็กทั้งตัว”

2. ยึดมั่นปรัชญาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ปรัชญาการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและมีการนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนี้

2.1 เปสตาลอซซี่ (Pestalozzi) นักการศึกษาชาวสวิส เป็นผู้ริเริ่ม เรื่องการเตรียมความพร้อม เขาเชื่อว่าความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา และเชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ไม่ว่าจะเป็น ด้านความสนใจ ความต้องการ หรือระดับความสามารถของการเรียนรู้ เปสตาลอซซี่มีความเห็นว่า เด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำ แต่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์แก่เด็ก ในการทำความเข้าใจ

2.2 เฟรอบเอล (Froebble) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษา แนวคิดของเขาเป็นที่ยอมรับมากจนถึงปัจจุบัน เฟรอบเอล มีความเชื่อว่า ครูควรส่งเสริม พัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้น ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ อย่างเสรี โดยการใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ เพราะการเล่นเป็นการทำงานและเรียนรู้ ของเด็ก

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาลหรือระดับปฐมวัย มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากช่วง 5 ปีแรกของชีวิตจำเป็นสำคัญที่สุดในการพัฒนาสมอง ถ้าการพัฒนาเด็กวัยนี้มีปัญหา ก็อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ การศึกษาและพัฒนาในระดับต่อไป การจัดประสบการณ์ให้เด็กในช่วงนี้ เป็นการสร้างพื้นฐานความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยจัดให้สอดคล้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เพื่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ถูกต้องตามจิตวิทยาพัฒนาการ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าเรียนในภาคบังคับระดับประถมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับอนุบาล ได้วางนโยบายการจัดการศึกษา โดยกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาอนุบาลสำหรับ โรงเรียนเอกชน ไว้ดังนี้ (พัชรินทร์ ชโลธร. 2541 : 13-16)

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียน อายุ 3 – 5 ปี

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม จัดแบบบูรณาการเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา

เพื่อให้การพัฒนาการเตรียมความพร้อมของนักเรียน ได้รับการดูแลจากบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และผ่านการอบรมทางด้านการอนุบาล

เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือครู สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลเอกชนค่อนข้างจะมีอิสระเพราะยังไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ขึ้นมาเพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ขึ้นมาใช้แทนหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด นำหลักสูตรนี้ไปใช้โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ

เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่นผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน จะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมทั้งที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่ายโดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็กส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อนเพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์ ที่สำคัญ ต้องให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออก

ในสภาพที่เป็นจริงข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมิน พัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็ก แต่ละคนใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็ก ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้นแต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดการที่เหมาะสมกับเด็ก

สรุปได้ว่า จากหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน ในด้านการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี และเป็นคนเก่งของสังคมและสอดคล้องกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ

3. มาตรฐานพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรฐานพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องถือปฏิบัติในการจัดบริการรับเลี้ยงเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิด- 6 ปีบริบูรณ์ จำนวน 5 คนขึ้นไปเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามสภาพการณ์ของสังคมไทยปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการ

บริหารจัดการ (กรมอนามัย, 2544 : 26) ในการจัดการตั้งสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเชิงธุรกิจ ผู้ดำเนินการต้องยึดถือมาตรฐานขั้นพื้นฐานนี้เป็นหลัก แต่อาจจะจัดบริการให้มีคุณภาพสูงขึ้น ตามแนวทางเสนอแนะเพื่อเพิ่มคุณภาพบริการ สำหรับการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัยเชิงสงเคราะห์ หรือสวัสดิการที่ผู้ปกครองของเด็กรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเป็นบางส่วน หรือ มีหน่วยงานราชการดูแลรับผิดชอบอยู่ผู้ดำเนินการควรยึดถือมาตรฐานเป็นหลักเช่นกัน ในกรณีที่มีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถจัดบริการตามมาตรฐานนี้ได้ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดบริการได้ใกล้เคียงกับมาตรฐานขั้นพื้นฐานนี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยความร่วมมือของทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กร ศาสนาและองค์กรธุรกิจ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (กรมอนามัย, 2544 : 7-18)

3.1 การบริหารทั่วไป

ในการขออนุญาตจัดตั้งต้องระบุให้ชัดเจนว่า เป็นสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่ดำเนินในเชิงธุรกิจ เป็นสวัสดิการหรือเป็นการสงเคราะห์ เจ้าของกิจการสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย จะต้องจัดให้มีบุคลากรที่จำเป็นในการดำเนินงานรับเลี้ยงเด็ก คือ เจ้าของ ผู้จัดการ ผู้ทำหน้าที่และทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ดูแลเด็กหรือเป็นที่เลี้ยงเด็ก

เป็นผู้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ประกอบอาหาร

ทำความสะอาด

อนึ่งเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง ๆ อาจทำหน้าที่เกินกว่าหนึ่งประการได้แต่ต้องมีอัตรากำลังเหมาะสมกับจำนวนเด็ก

เจ้าของ (ผู้ที่ขออนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย) ต้องได้รับการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการจากสื่อต่าง ๆ เช่น แถบวีดิทัศน์เอกสาร คู่มือ ฯลฯ

เจ้าของหรือผู้จัดการ จะต้องรับบุคลากรปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และจัดให้บุคลากรที่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมก่อนประจำการหรือได้รับการอบรมแล้วแต่ยังไม่ครบหลักสูตร ให้ได้รับการฝึกอบรมจนครบถ้วนตามหลักสูตรหรือเทียบเท่าภายใน 2 ปี อาทิ เช่น

หลักสูตรผู้ดูแลและเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยก่อนประจำการ ระยะเวลา 3 เดือน

หลักสูตรผู้ดูแลและเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยระหว่างประจำการ ระยะเวลา 2 - 5 วัน

อย่างน้อย 2 ปีต่อครั้ง

หลักสูตรผู้จัดการทั้งนี้ หากเจ้าของหรือบุคลากรจากสถานเลี้ยงเด็กไม่สามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องถือเป็นหน้าที่ในการกำกับและสนับสนุนให้เจ้าของหรือบุคลากรได้รับอบรม

เจ้าของจะต้องให้ ผู้จัดการ ทำหน้าที่รับผิดชอบจัดให้มีบริการดังนี้

ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาการรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย

ดูแลเด็กและรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของเด็กตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กด้วยความเสมอภาค

แจ้งให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองทราบและยินยอมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก รวมทั้งต้องจัดให้มีการสร้างความสัมพันธ์กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็ก และต้องเปิดโอกาสให้เข้าเยี่ยมชมสถานที่ตลอดจนการดำเนินงานเลี้ยงดูเด็กตามสมควร

ดำเนินงานไปในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่ความเจริญเติบโตทางร่างกาย และจิตใจของเด็ก ด้วยการจัดบริการสุขภาพอนามัย และประสบการณ์ ในรูปของการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมและวัฒนธรรมของชาติ

การขออนุญาตจัดตั้ง ในการขออนุญาตจัดตั้ง เจ้าของกิจการต้องขออนุญาตตามระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แยกได้ตามลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ประเภทธุรกิจ ต้องขออนุญาตจัดตั้งให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนกลางให้ยื่นขอ ณ กรมประชาสงเคราะห์ สำหรับส่วนภูมิภาคให้ยื่นขอ ณ ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัด

ลักษณะที่ 2 ประเภทการสงเคราะห์หรือสวัสดิการของข้าราชการเจ้าหน้าที่พนักงาน และลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ หรือสวัสดิการของชุมชนในการขออนุญาตจัดตั้ง ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำทะเบียนที่เป็นปัจจุบัน และจะต้องประสานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในส่วนกลาง และภูมิภาค เพื่อการกำกับ ดูแล ติดตามประเมินผล และให้ความช่วยเหลือให้ปฏิบัติได้มาตรฐานในการขออนุญาตจัดตั้ง ต้องจัดให้มีป้ายชื่อภาษาไทยขนาดใหญ่พอเห็นได้ในระยะพอสมควร ติดไว้ ณ ที่ตั้งสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กในที่เปิดเผยได้ง่ายจากภายนอกอาคาร

การจัดทำทะเบียนและจัดเก็บข้อมูล ในการขออนุญาตจัดตั้งจะต้องมีการจัดทำบันทึก
รายละเอียดที่จำเป็น ได้แก่

บัญชีรายชื่อเด็ก

ทะเบียนรับ – จำหน่ายเด็ก

สมุดแสดงรายการและเวลาอาหารประจำวันของเด็ก

ตารางกิจกรรมประจำวัน

บันทึกประจำวันของเด็ก ได้แก่

ติดตามการเจริญเติบโต (ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง)

พัฒนาการ

บริการสุขภาพ

ให้ระบุแพทย์ พยาบาล หรือสถานที่พยาบาลที่สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยจะไปรับบริการได้อย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง

3.2 การจัดการ

อาคารสถานที่

ที่ตั้ง ต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เสียงอันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี
หรือ สารพิษ มลภาวะทั้งทางอากาศ แสง และเสียงที่มีมากเกินไปจนควรหากจำเป็นที่จะต้องอยู่
ใกล้บริเวณโรงงาน ควรจัดมาตรการป้องกันมลภาวะให้ เช่น ห้องเก็บเสียง ห้องปรับอากาศ
 เป็นต้น

จำนวนชั้นของอาคาร ไม่ควรเกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากมีความเป็นต้องสูงเกินกว่า
2 ชั้น ห้ามเกิน 4 ชั้นต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุตามประกาศของ
กรุงเทพมหานครในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ความสูงของห้อง ความสูงจากพื้นเพดานห้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร

ทางเข้า – ออกและประตูหน้าต่าง ทางเข้า – ออกอาคาร จะต้องมีทางเข้าและ
ทางออกอย่างเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวก หากเกิดอัคคีภัยหรือ
ภัยพิบัติอย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออกสองทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร
หากมีทางเดียวต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ประตูหน้าต่าง ไม่ควรต่ำกว่า 90 เซนติเมตร
นับจากพื้นที่

พื้นที่ใช้สอย จะต้องให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาดและปลอดภัยเหมาะที่จะให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ คือเล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาด ร่างกายแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักผ่อนป่วยโดยเฉลี่ยพื้นที่สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ต้องไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน และสำหรับเด็กอายุ 2 - 6 ปี ต้องไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ก็ได้ โดยใช้พื้นที่เวลาต่างกัน และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ และย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

บริเวณสำหรับนอน เด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี จะต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ย ไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน เด็กอายุเกินกว่า 2 ปี จะต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ย ไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ทั้งนี้ ต้องมีมาตรฐานการป้องกันยุงหรือแมลง

บริเวณสำหรับพัฒนาเด็ก ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

บริเวณที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก จัดให้มีการป้องกันแมลง ฝุ่นละออง และให้มีแสงสว่าง อุปกรณ์ เครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

บริเวณที่พักผ่อนป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีผู้ยา ฆาสามัญประจำบ้านเรือน เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลหรือผู้รับผิดชอบตลอดเวลาที่เด็กเจ็บป่วย

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาห้องพักผ่อนป่วยโดยเฉพาะได้ จะต้องให้มีที่พักผ่อนป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีมาตรการการป้องกันยุงหรือแมลง

บริเวณที่ประกอบอาหาร ต้องแยกต่างหากจากบริเวณสำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บต้องแยกจากบริเวณสำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นในเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

บริเวณใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควรอย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ

ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีส่วนแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นที่ ไม่ลื่น

ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้ส้วมสำหรับเด็กซึ่งมีที่ถ่ายอุจจาระโดยเฉลี่ย 1 ที่ต่อเด็กที่มีอายุ 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 10-12 คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นได้จากภายนอกและไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน

ในกรณีไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้อาจใช้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้วได้ แต่ต้องปรับให้เหมาะสมตามวัยของเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย

ห้องเอนกประสงค์ ในกรณีที่มีพื้นที่สำหรับนอน พัฒนาเด็กหรือรับประทานอาหารร่วมกันในลักษณะเอนกประสงค์ หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา แต่หากเป็นอาคารที่มีมากกว่าหนึ่งชั้นขึ้นไป ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่ในกรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าเพดานก็ได้ และจะต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน

อนาถถึงแวดล้อม

ภายในอาคาร

แสงสว่าง ต้องมีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง (มีความเข้มของแสงไม่น้อยกว่า 200 ลักส์)

การถ่ายเทอากาศ ต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกโดยพื้นที่ของหน้าต่างประตูและช่องลมรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า 20 % ของพื้นที่ห้อง

ในกรณีที่เป็นห้องกระจกอยู่ในบริเวณ โรงงานที่มีมลพิษต้องติดเครื่องปรับอากาศและสมเครื่องฟอกอากาศอย่างเหมาะสม ในบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้อง ไม่มีควันบุหรี่

สภาพพื้นภายในอาคาร ต้องไม่ลื่นไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

บันไดต้องมีความกว้างของบันไดแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตรชันพักของบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดของบันไดต้องไม่สูงกว่า 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร มีราวเตี้ยเหมาะกับเด็กเกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 15 เซนติเมตร ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กในกรณีที่มีบันไดอยู่เดิมแล้วถ้าสามารถปรับได้ก็ควรดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ภายนอกอาคาร

รั้วควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

มลภาวะ

ต้องดูแลและกำจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยเป็นแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค

ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงรบกวนเกินควร

ที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ขณะที่เล่น โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและ จำนวนสมควรกับจำนวนเด็ก

ในกรณีที่มีไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะได้ อาจปรับใช้ที่ในร่มแทนก็ได้ โดยมีพื้นที่ตามกำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งในสถานที่อื่นที่เหมาะสม เช่น บริเวณวัดหรือสวนสาธารณะ เป็นต้น

ระเบียง หากมีระเบียง ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีม้านั่งด้วยระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 ม้านั่งต้องสูงจากพื้นระเบียงไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร

วัสดุอุปกรณ์

ตู้หรือชั้นวางสิ่งของ ต้องมีเพียงพอละอยู่ในสภาพใช้การได้เคลื่อนย้ายสะดวก อาจคิดแปลงจากที่มีอยู่แล้วมาใช้ได้ แต่ต้องมีความสูงที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

เครื่องใช้ในการนอนต้องมีเพียงพอละถูกสุขลักษณะ สะอาด และไม่ใช้ด้วยกัน เช่น เครื่องปูนอนและหมอน เป็นต้น

ภาชนะสำหรับเด็กใช้ในการบริโภค ต้องมีเพียงสำหรับเด็กแต่ละคนและทำจากวัสดุที่สุกสะอาดไม่เป็นพิษ ทนทาน ไม่แตกหักง่าย และทำความสะอาดได้ง่าย

ที่ดื่ม น้ำ ต้องจัดให้มีภาชนะใส่น้ำสะอาดที่มีฝาปิดและน้ำดื่มสะอาดถูกสุขลักษณะ

เครื่องใช้ในการทำความสะอาด ต้องจัดให้มีแปรงสีฟันและผ้าเช็ดตัว (เฉพาะคน) ยาสีฟัน ผ้าเช็ดตัวสำหรับเด็ก เพื่อฝึกสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพฟันและร่างกาย

โต๊ะและเก้าอี้ ควรมีขนาดหลากหลายเหมาะสมกับวัยของเด็กแต่ละคน และมีความปลอดภัยในกรณีของเด็กอายุ 3 ปี ขึ้นไป โต๊ะควรมีความสูงจากพื้นประมาณ 45-50 เซนติเมตร เก้าอี้ควรมีหรือม้านั่งควรมีความสูงประมาณ 25-30 เซนติเมตร

ของเล่นและสื่อพัฒนาเด็ก ต้องจัดให้มีจำนวนเพียงพอทั้งในร่มและกลางแจ้ง ซึ่งอาจคิดแปลงประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุพื้นบ้าน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุหรือสิ่งของเหลือใช้ ที่มีความปลอดภัย

ที่เก็บสิ่งปฏิกูล ต้องมีที่เก็บสิ่งปฏิกูล ทั้งในและนอกอาคารมีจำนวนเพียงพอ ถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

มาตรฐานการป้องกันความปลอดภัย

ต้องติดตั้งเครื่องตัดไฟหรือเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ อย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

มีการฝึกซ้อม การป้องกันและแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและบุคลากรไม่น้อยกว่า ปีละ 1 ครั้ง

ควรหลีกเลี่ยงเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของแตกง่าย แหยมคมหรือหาก เป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยน อันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กได้

ต้องติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีที่ปิดที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ ควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.3 คุณสมบัติของบุคลากร

3.3.1 เจ้าของต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- 1) อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- 2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี โดยเฉพาะ ประวัติการทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก
- 3) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิด ที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่ได้ทำโดยประมาท
- 4) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่า ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยโดยโรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคภูมิคุ้มกันบกพร่องติดเชื้อเสฟติด ให้โทษอย่างร้ายแรง โรคพิษสุราเรื้อรัง และไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 5) ต้องผ่านการปฐมนิเทศสำหรับการเป็นเจ้าของกิจการ ในกรณีนิติบุคคลเป็นเจ้าของ สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัยนิติบุคคลนั้นต้องมีผู้แทนซึ่งมีคุณสมบัติข้อ (1)-(5) ให้ ดำเนินการแทน

3.3.2 ผู้จัดการ ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ ข้อ 3. 3.1 และจะต้องมีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กหรืออย่างน้อยต้องจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผ่านการอบรมก่อนประจำการตามหลักสูตรที่กำหนด และมีประสบการณ์ในการทำงานในสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือโรงเรียนที่มีเด็กปฐมวัย ไม่น้อยกว่า 2 ปี

3.3.3 ผู้ดูแลเด็ก

- 1) คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก
- 2) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์
- 3) มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องผ่านการตรวจสุขภาพก่อนปฏิบัติงาน ได้แก่ เอกซเรย์ปอด ตรวจพยาธิลำไส้ ตรวจเลือดซิฟิลิส ภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV) ตับอักเสบไวรัส บี (HB)
- 4) มีพื้นฐานความรู้ขั้นต่ำ ม.3 ขึ้นไปหรือเทียบเท่า และต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรผู้ดูแลเด็ก

3.3.4 อัตราส่วนระหว่างผู้ดูแลเด็ก

- ผู้ดูแลเด็ก 1 คน อายุ 0-ต่ำกว่า 2 ปี ไม่เกิน 5 คน
- ผู้ดูแลเด็ก 1 คน อายุ 2-ต่ำกว่า 4 ปี ไม่เกิน 10 คน
- ผู้ดูแลเด็ก 1 คน อายุ 4-6 ปี ไม่เกิน 20 คน

3.3.5 ผู้ดูแลประกอบอาหาร/แม่ครัว ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องโภชนาการ สะอาดไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและมีสุขภาพอนามัยดี โดยมีใบรับรองแพทย์

3.4 การจัดกิจกรรมบริการแก่เด็ก

3.4.1 กิจกรรมเพื่อสุขภาพและการเจริญเติบโตต้องจัดให้มีการชั่งน้ำหนักวัด ส่วนสูงและให้ภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดรวมทั้ง ต้องจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวของเด็ก เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครอง ทราบและแสดงความยินยอม

3.4.2 กิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กต้องจัดให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์อย่างเหมาะสม

3.4.3 โภชนาการ ต้องจัดอาหารให้เด็กรับประทานอย่างมีคุณภาพ มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่และมีปริมาณเหมาะสมกับวัยในแต่ละมื้อเพื่อฝึกให้เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

3.4.4 กิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้ และการออกกำลังกาย ต้องจัดกิจกรรม ให้เด็กได้พัฒนาทุกด้านอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัยทั้งในร่มและกลางแจ้ง

3.4.5 การพักผ่อน ต้องจัดให้เด็กได้นอนพักผ่อนด้วยวิธีนอนราบอย่างน้อยวันละ 1 - 2 ชั่วโมง

3.5 การประเมินผล ต้องจัดให้มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการประเมินผลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน และการดำเนินงาน

3.5.1 การประเมินผลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน

3.5.2 การประเมินผล โดยการสังเกต และการสนทนาพูดคุย รวมทั้งประเมินจากผลงานของเด็กแต่ละคน และจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง

3.5.3 บันทึกพฤติกรรมเด็กที่สงสัยว่าน่าจะมีปัญหา เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองได้ร่วมในการแก้ไขปัญหา

3.5.4 บันทึกสุขภาพเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก การวัดส่วนสูง การให้ภูมิคุ้มกันโรค และการเจ็บป่วย โดยประเมินเป็นระยะ ๆ อย่างน้อย 3-6 เดือนต่อครั้ง

3.5.5 การประเมินผล การดำเนินงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้มีการประเมินผล การดำเนินงานของสถานรับเลี้ยง และพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) การประเมินก่อนขออนุญาตจัดตั้ง

2) ประเมินหลังจากได้รับการอนุญาตจัดตั้งไปแล้ว เป็นระยะเวลา 6 เดือน

3) ประเมินก่อนการขอต่อใบอนุญาตจัดตั้ง

4) การรายงาน ควรรายงานตามข้อ 3. 5.1 ให้ผู้ปกครองเด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทุกระยะ 3 เดือน ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และต้องรายงานข้อมูลที่เป็นปัญหาเฉพาะให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยด่วน เช่น อุบัติเหตุ การเกิดโรคติดต่อ เป็นต้น ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มคุณภาพบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่ง จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย และหากเป็นไปได้ก็ควรจะได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กมีคุณภาพสูงขึ้น

1. การพัฒนาบุคลากร

1.1 ผู้จัดการ ผู้ดูแลเด็กทุกคน ควรเข้ารับการฝึกอบรมระหว่างการทำงานเป็นประจำอย่างน้อยกว่า 1-3 ครั้งต่อปี รวมทั้งควรจัดให้มีการไปทัศนศึกษาดูงานการนิเทศงาน ทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

1.2 เจ้าของหรือผู้จัดการ ควรได้ร่วมประชุมสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง

1.3 ในกรณีที่อัตรากำลังไม่พอ ควรจัดหากำลังคนเพิ่ม เช่น การหมุนเวียนบุคลากรจากฝ่ายอื่น การจัดให้ผู้ปกครองเด็กหรือชุมชนมาช่วยเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น

2. สถานที่

2.1 รอบ ๆ บริเวณภายนอกอาคาร ควรปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งให้ร่มเงาเพียงพอ แต่ไม่ควรปลูกต้นไม้ประเภทมีหนาม ถ้ามีต้องมีรั้วกั้นให้ปลอดภัย

2.2 สภาพพื้นบริเวณโดยรอบอาคารต้องไม่มีหลุม บ่อ น้ำขังหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อเด็ก

3. การจัดกิจกรรมบริการแก่เด็ก

3.1 ควรมุ่งให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทุก ๆ ด้าน ด้วยวิธีการเตรียมความพร้อมตามวัย โดยใช้ประสบการณ์ตรงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและและแนวโน้มในอนาคตตลอดทั้งส่งเสริมเด็กรักธรรมชาติ

3.2 ควรจัดให้เด็กได้เล่น เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน

3.3 สำหรับสื่อพัฒนาการเด็ก อาจเนื่อมีวิทยุพร้อมเครื่องบันทึกเสียงด้วยก็ได้ด้วยก็ได้

3.4 การประเมินผล ควรจัดให้มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

4. ด้านการให้บริการ

4.1 ประเมินด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และอนามัยสิ่งแวดล้อม

4.2 ประเมินด้านโภชนาการ

4.3 ประเมินด้านการเงิน

4.4 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ดูแลจากเจ้าของหรือผู้จัดการภายในสถานรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็ก

4.5 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ดูแลจากภายในและภายนอกจากแหล่งอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบผู้ปกครองเด็ก ฯลฯ

5. ด้านตัวเด็ก

5.1 ประเมินสุขภาพเด็กโดยใช้สมมุติฐานประจำตัวเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการดูแลสุขภาพเป็นระยะ ๆ อย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง

5.2 ประเมินด้านพัฒนาการเด็กโดยใช้คู่มือและสมุดบันทึกพฤติกรรมของเด็ก และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งในเรื่องพฤติกรรมที่สงสัยว่าจะมีปัญหาเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุง ในการประเมินด้านพัฒนาการเด็กอาจใช้วิธีการสังเกต การร่วมสนทนา หรือประเมินผลจากผลงานของเด็กร่วมด้วยก็ได้

5.3 ประเมินจากความคิดเห็นของผู้ปกครองอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

6. การรายงานผล การดำเนินงาน สถานรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กควรรายงานผลการดำเนินงาน ตลอดจนข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำสม่ำเสมอ ดังนี้

6.1 บิดา – มารดา ผู้ปกครองเด็ก อย่างน้อยเดือนละครั้ง

6.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง

6.3 ศูนย์รวมข้อมูลอย่างน้อย 3-6 เดือนต่อครั้ง

6.4 สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กหรือโรงเรียนที่เด็กย้ายไปอยู่

6.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะเรื่องที่ต้องการรายงานโดยด่วน เช่น

กรณีเกิดโรคติดต่อ เป็นต้น

7. จัดบริการเสริมอื่น ๆ

7.1 ควรจัดให้มีบริการ รถรับ-ส่งเด็กอย่างปลอดภัย มีพนักงานขับรถ อายุไม่น้อยกว่า 30 ปี มีวุฒิการศึกษาอย่างน้อยจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สุขภาพแข็งแรง เรียบร้อย มีความรับผิดชอบสูง สุขภาพจิตดี ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด หรือยาบ้า มีใบอนุญาตขับขี่ที่สาธารณะและควรมีผู้ดูแลนั่งไปกับรถรับ-ส่งด้วยทุกครั้ง

7.2 ควรจัดให้มีการบริการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กกับครอบครัวและชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ

7.3 ชุมชนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดมาตรการที่เป็นรูปธรรม และการระดมทรัพยากรมาช่วยสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก เช่น การจัดตั้งกองทุน เป็นต้น

8. บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน มีดังนี้

8.1 ผู้ใดตั้งสถานสงเคราะห์เด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ไม่ยื่นคำขออนุญาตตั้งสถานที่ดังกล่าวภายในเวลา 90 วัน นับตั้งแต่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.2 กรณีเจ้าของหรือผู้จัดการสถานสงเคราะห์เด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงหรือเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือคำสั่งแต่งตั้งของพนักงานเจ้าหน้าที่ อธิบดี หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจส่งเจ้าหน้าที่เข้าควบคุมการดำเนินการหรือเพิกถอนใบอนุญาต หากเจ้าของ ยังคงดำเนินการต่อไปภายหลังจากที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. คุณภาพของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

4.1 คุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่ประสงค์

พฤทธิ ศิริบริกรมพิทักษ์ (2542 : 5-7) กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนเอกชนว่า โรงเรียนเอกชนน่าจะเป็นทางเลือกใหม่ของปกครองเพราะฉะนั้นการเรียนการสอนก็ควรจะเป็นการเรียนการสอนที่ค่อนข้างจะก้าวหน้า หรือคุณภาพสูง และสุรัฐ ศิลปอนันต์ (2542 : 8) กล่าวว่า การศึกษาเอกชนจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะยังมีบทบาทในการกำกับดูแล ตรวจสอบประเมินผลและให้การสนับสนุนทรัพยากรและวิชาการให้การศึกษามีคุณภาพ มาตรฐาน จากความเห็นดังกล่าวของนักศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อโรงเรียนเอกชน และเน้นที่คุณภาพของโรงเรียนเป็นที่สำคัญ

คุณภาพของโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่พึงประสงค์ (กรรณิการ์ ภิญญาคง และคนอื่นๆ ม.ป.ป. : 1-14) มีหลักการและแนวคิดดังนี้

โรงเรียนเอกชนเป็นองค์กรทางสังคมองค์กรหนึ่งที่ภาระหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาซึ่งควรจะรับผิดชอบทั้งด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพของบริการดังกล่าวที่ตนจัดเพราะการศึกษาถือกันว่าเป็นบริการ สินค้าสาธารณะ (Public Goods) ที่มีผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้รับบริการและสังคมโดยรวม ดังนั้นโรงเรียนเอกชนที่ดีควรจะเป็นโรงเรียนที่สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

1. การศึกษาที่มีคุณภาพหรือคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบรรลุผลในการสร้างหรือพัฒนาพฤติกรรมความเป็นคนที่สมบูรณ์ทุกด้านให้แก่บุคคล ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าการศึกษาคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คุณภาพของโรงเรียนจึงควรครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนในทุกด้านที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ลักษณะหรือคุณสมบัติตามที่หลักสูตรของการศึกษากำหนดไว้ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. การทำภารกิจการศึกษาของโรงเรียนเป็นการทำงานเชิงระบบคือมีตัวป้อน เช่นผู้เรียน บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ มีกระบวนการที่เป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่าง ตัวป้อนต่าง ๆ ให้เกิดการทำงานที่เรียกว่าการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานอื่น ๆ ในโรงเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายขององค์กรและมีผลผลิต เช่น การเรียนรู้หรือพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เป็นต้น ฉะนั้น คุณภาพของโรงเรียนจึงน่าจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 30-47) ได้คัดสรรมาให้เป็นกรอบหรือแนวทางพัฒนาสำหรับโรงเรียนเอกชน 7 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน
- 2.2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
- 2.3 บุคลากร
- 2.4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
- 2.5 การจัดการ การบริหาร
- 2.6 กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
- 2.7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

โดยในแต่ละเรื่องความหมายและขอบข่ายความสำเร็จที่ต้องการเป็นเกณฑ์ คุณภาพและตัวชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

เกณฑ์คุณภาพ หมายถึง ขอบข่ายความสำเร็จของข้อกำหนด ของลักษณะคุณภาพ ที่พึงประสงค์

ตัวชี้คุณภาพ หมายถึง ตัวแปร หรือปรากฏการณ์ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่จะทำการวัด ในแต่ละเกณฑ์คุณภาพ

การกำหนดเกณฑ์และตัวชี้คุณภาพของโรงเรียนเอกชนอาศัยหลักการ ดังนี้

โรงเรียนซึ่งแม้จะแตกต่างกันหลากหลาย แต่ละโรงเรียนต่างก็สามารถทำได้เท่า ๆ กัน ฉะนั้นในการตัดสินใจจะต้องดูที่ว่า โรงเรียนพยายามที่จะทำให้สำเร็จอะไร (Striving to Achieve) และขอบเขตที่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน สังคม ซึ่งคือขอบข่าย (Extent) และความพอเพียง (Adequacy) ของการทำหน้าที่ หรือประโยชน์ของเรื่องนั้น ๆ

คุณภาพเป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาได้ ฉะนั้นเกณฑ์และตัวชี้คุณภาพต้องมีลักษณะเป็นพลวัต และมีความเป็นกลางที่ทุกโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้

เกณฑ์คุณภาพและตัวชี้คุณภาพ

ปัจจัยที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมาย

ปรัชญาของโรงเรียน หมายถึง แนวคิด อุดมการณ์หรืออุดมมุ่งหมายสูงสุด ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็น แนวทางกำหนดภารกิจของโรงเรียน

เป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง สิ่งที่ทำให้สำเร็จ หรือผลสุดท้ายที่โรงเรียน ประสงค์จะก่อให้เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้ นำ การดำเนินงานของโรงเรียนได้

ตัวชี้คุณภาพ

1. ปรัชญามีสาระสำคัญสอดคล้องกับปรัชญาและอุดมมุ่งหมายของการ จัด การศึกษาของชาติ สนองความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องและมุ่งเน้น การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดแก่ผู้เรียน

2. เป้าหมายมุ่งเน้นผลถาวรที่แท้จริงที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน สมดุลรวมทั้งเน้นประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ หลักสูตร ประเภทวิชาและสาขาวิชามีแนวดำเนินงานหรือแผนพัฒนาเพื่อรองรับปรัชญาและเป้าหมาย ของโรงเรียนบุคลากรใน โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมาย ของโรงเรียนตรงกัน

ปัจจัยที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียนเพื่อให้บรรลุตามอุดมมุ่งหมายของการศึกษา

กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์และกิจกรรมในลักษณะ ของการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

เกณฑ์ที่ 1 จัดประสบการณ์และกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการ ทุกด้านอย่างสมดุลและสอดคล้องกับหลักสูตร

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและครอบคลุมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สอดคล้องกับหลักสูตร
2. มีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบที่สอดคล้องตามแผนการจัดประสบการณ์
3. มีการวิเคราะห์สภาพเด็กเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
4. มีการใช้สื่อเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหาและเอื้อต่อการเรียนรู้

ของเด็ก

5. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม
6. มีการนิเทศการจัดกิจกรรม ประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 2 ประเมินพัฒนาการทุกด้าน โดยใช้วิธีที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการประเมินพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้อย่างเหมาะสมกับวัยเป็นรายกลุ่ม

2. มีการนำผลการประเมินพัฒนาการทุกด้าน ไปใช้พัฒนาและปรับปรุง

การเรียนการสอน

ปัจจัยที่ 3 บุคลากร

บุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรสนับสนุนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้ในระดับมืออาชีพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงาน

2. ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดี

เกณฑ์ที่ 2 ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมเหมาะสมกับ

อาชีพครู

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีวุฒิ ความรู้ ความสามารถสอดคล้องและเพียงพอกับสาขาวิชาที่สอน
2. ปฏิบัติตนสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู
3. มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเองสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์ที่ 3 บุคลากรสนับสนุนทุกคนมีความสามารถและปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับงานที่รับมอบหมาย
2. มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงานเพื่อองค์กร (โรงเรียน)

ปัจจัย 4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน

ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง มวลทรัพยากรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์และการเงินของ โรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 จัดอาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ห้องประกอบ สถานที่ฝึกปฏิบัติและสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และมีการดูแล บำรุงรักษาอย่างเหมาะสม
2. มีห้องสมุด มุมหนังสือ ศูนย์วิชาการ พร้อมเอกสารและตำราเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้
3. มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และเหมาะสม
4. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

เกณฑ์ที่ 2 จัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และนวัตกรรม ที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีระบบการจัดการและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ
2. มีการบริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 3 จัดระบบการเงินที่ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีแผนการใช้เงินที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
2. มีการเงินตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีการตรวจสอบและรายงานด้านการเงินอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 4 จัดระบบข้อมูล เครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียน

การสอน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีการให้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างทั่วถึงและทันต่อความต้องการ
3. มีการสร้างความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เช่น บ้าน สมาคม ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยของรัฐ เป็นต้น

ปัจจัยที่ 5 การจัดการ การบริหาร

การจัดการ การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่การบริหารโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์หรือสิ้นเปลืองน้อยที่สุดและหรือได้ผลมากที่สุด) และมีประสิทธิผล (คำนึงถึงความสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้) สามารถตรวจสอบได้ และพัฒนาระดับมาตรฐานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 1 มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีโครงสร้างการบริหารชัดเจนเหมาะสมกับขนาดและระดับการศึกษาของโรงเรียน
2. มีคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรครบถ้วนทุกฝ่าย
3. มีธรรมเนียมปฏิบัติโรงเรียน แผนปรับปรุงโรงเรียนอย่างเหมาะสม
4. มีนวัตกรรม เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่เหมาะสม
5. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 2 สร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ
2. เปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถเป็นผู้นำ โดยสามารถผลักดันการเป็นผู้นำที่ดีได้

เกณฑ์ที่ 3 มีระบบการกำกับ ตรวจสอบและรายงานคุณภาพภายในที่เหมาะสม
ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการกำหนดขอบข่ายสาระการกำกับตรวจสอบและงานที่ครอบคลุม เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาของ โรงเรียนชัดเจน เน้นการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความคุ้มค่า (ความคุ้มค่า หมายถึง กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์เต็มและตรง กลุ่มเป้าหมายทุกระดับ)

2. บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและดำเนินการตามระบบได้

3. มีการเสนอรายงานการตรวจสอบคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 6 กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา

กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา หมายถึง การดำเนินงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบริการ สวัสดิการ การปกครอง และกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เกณฑ์ที่ 1 จัดบริการและสวัสดิการต่างๆ แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ทั้งร่างกายและจิตใจให้เหมาะสมกับวัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการจัด บริการ โภชนาการและสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม และเพียงพอ

2. มีการจัดสหนาการและบริการตรวจสอบสุขภาพอย่างทั่วถึง

3. มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และชุมชน

4. มีการจัดสวัสดิการ ความช่วยเหลือที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนที่มีความจำเป็น ได้มีโอกาสได้เรียนอย่างเต็มที่

5. มีการจัดบริการแนะแนวทุกด้านอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 2 ดำเนินงานปกครองนักเรียนเป็นระบบ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการกำหนดกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติสำหรับนักเรียนอย่างชัดเจน และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง

2. มีการดูแล ติดตามความประพฤตินักเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

3. มีการใช้ข้อมูลด้านความประพฤติของนักเรียนมาพัฒนางานปกครอง

เกณฑ์ที่ 3 จัดกิจกรรมนักเรียนที่มุ่งเน้นส่งเสริมด้านทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและเหมาะสมกับวัย
ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการเปิด โอกาสให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ
2. มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัย 7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้หรือพัฒนาการ โดยรวม ที่เกิดขึ้นจริงของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เกณฑ์ที่ 1 พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็ก
ปรากฏเด่นชัดตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีสุขภาพร่างกาย แข็งแรงสมบูรณ์ เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว ว่องไว และมีน้ำหนัก ส่วนสูงเหมาะสมกับวัยหรือเป็นไปตามเกณฑ์
2. มีความร่าเริง ชี้มเข้มแจ่มใส มีความสุข แสดงออกทางอารมณ์ ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. รู้จักช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นรวมทั้งสามารถร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เหมาะสม

4. สามารถใช้ภาษาได้ตอบ สนทนาและแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับวัย

เกณฑ์ที่ 2 พัฒนาการของเด็กก้าวหน้าเต็มตามศักยภาพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีพัฒนาการก้าวหน้าทุกด้านอย่างสมดุลตามวัยในแต่ละปี (ตั้งแต่แรกเข้า จนถึงปัจจุบัน)

2. มีผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน

จากคุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์ ทั้ง 7 ปัจจัยที่กล่าวมาโรงเรียนเอกชนถือเป็นกรอบ หรือแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของสังคม นอกจากนี้โรงเรียนอนุบาลเอกชนที่พึงประสงค์ ต้องเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ หรือจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถแข่งขันได้และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองหรือชุมชนและมีผู้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

จรรยาพร ธรณินทร์ (2539 : 20) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

1. คุณภาพของระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนมีระบบและใช้ทรัพยากรอย่างไร
2. คุณภาพของการบริการและการดำเนินงานจัดการศึกษา ครูสอน เอาใจใส่นักเรียน
3. คุณภาพการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือผู้รับบริการ ครูกับผู้บริหาร และครูกับ นักเรียนมีความสัมพันธ์ดีหรือไม่
4. คุณภาพของนักเรียนและความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผลสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันดีหรือไม่

4.2 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพระดับก่อนประถมศึกษา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) การจัดการศึกษาจะมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก การศึกษาจึงต้องเป็นกระบวนการหลักที่เตรียมคนไทยและสังคมไทย โดยพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคต ในเหตุการณ์ปัจจุบันการพัฒนาการศึกษาในอนาคตจะต้องอาศัยการวิสัยทัศน์ของคนไทยและสังคมไทย วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กำหนดเป็นมาตรฐานการจัดการศึกษา ทั้งในส่วนที่เป็นผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณภาพ แบ่งได้ 3 ด้าน (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, 2542 : 164-165)

1. มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง คุณภาพของระบบ วิธีการเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คุณภาพของคน อุปกรณ์ งบประมาณสถานที่ เทคโนโลยี จำเป็นต้องมีใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษานับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้โรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ในการที่จะให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องจัดการอย่างไรการกำหนดงานให้เป็นมาตรฐานจะต้องดำเนินการอย่างไร

2. ทำให้กรมเจ้าสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางการจัดปัจจัย ความพร้อม
ด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนพึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรทำได้
4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานที่ต่ำกว่า
5. ทำให้สะดวกในการที่จะกำกับ ตรวจสอบ ประเมิน และรายงาน

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพ ระดับก่อนประถมศึกษา 14 มาตรฐาน 49
ตัวบ่งชี้ อ มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านกระบวนการ 3 มาตรฐาน
16 ตัวบ่งชี้ มาตรฐาน ด้านปัจจัย 4 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 5-34)

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ประสงค์

ตัวบ่งชี้ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามข้อตกลงร่วมกัน

สภาพที่พึงประสงค์จัดเก็บของเข้าที่ได้

1. เข้าแถว/รอคอย ตามลำดับก่อนหลัง
2. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของห้องเรียนได้
4. ปฏิบัติตนตามข้อปฏิบัติเบื้องต้นของแต่ละศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีมารยาทในการพูดและการฟัง
2. มีมารยาทในการกไหว้และหรือแสดงความเคารพบิดามารดา ครู

และผู้ใหญ่

3. มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก
2. ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
3. รู้จักแบ่งปัน/ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร

สภาพที่พึงประสงค์

1. ไม่ทิ้งขว้างหรือทำลายสิ่งของเครื่องใช้
2. รู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ น้ำ ไฟ อย่างประหยัด
3. ช่วยดูแลต้นไม้/ สัตว์เลี้ยง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเบื้องต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก

สภาพที่พึงประสงค์

ใช้กล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 บอกร / แสดงความรู้สึกที่ได้รับ

จากประสาทสัมผัสได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ทักษะในการสื่อสาร

สภาพที่พึงประสงค์

1. บอกรเรื่องราวความรู้สึกและความต้องการของตนเอง
2. แสดงท่าทีที่สื่อความหมายได้
3. ถ่ายทอดความคิดความรู้สึก และความเข้าใจเป็นชิ้นงานได้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ทักษะในการสังเกตและสำรวจ

สภาพที่พึงประสงค์

สนใจสังเกต สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

ตัวบ่งชี้ที่ 5 สามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ

สภาพที่พึงประสงค์

นำความรู้และทักษะเบื้องต้นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิด

ริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความคิดรวบยอด

สภาพที่พึงประสงค์

บอกคุณลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แก้ไขปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

สภาพที่พึงประสงค์

แก้ปัญหาในการเล่นและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สภาพที่พึงประสงค์

เล่น/เล่าเรื่อง หรือสร้างสรรค์ผลงาน ตามความคิด จินตนาการของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์และการกะประมาณ

สภาพที่พึงประสงค์

บอกความสัมพันธ์และกะประมาณของสิ่งต่าง ๆ กับพื้นที่ ระยะเวลา

น้ำหนัก ฯลฯ ได้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนรักการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รักการเรียนรู้

สภาพที่พึงประสงค์

1. ทำกิจกรรมด้วยความสนใจ และมีความสุข

2. รักหนังสือ และมีความสุขในการอ่าน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีทักษะในการแสวงหาความรู้

สภาพที่พึงประสงค์

1. รู้จักตั้งคำถาม

2. แสวงหาความรู้ด้วยวิธีหลากหลายจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ

ผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 กระตือรือร้นในการทำงาน

สภาพที่พึงประสงค์

สนใจและกระตือรือร้นในการทำงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทำงานจนสำเร็จ และภูมิใจในผลงาน

สภาพที่พึงประสงค์

1. สามารถทำงานได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

2. ภูมิใจในผลงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สภาพที่พึงประสงค์

เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสุขภาพนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีสุขภาพกายที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางด้านร่างกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสุขภาพจิตที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

ร่าเริง แจ่มใส และแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมตามวัย เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีสุขนิสัยที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีพฤติกรรมอนามัยที่ดี
2. รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์
3. รู้จักระมัดระวังตนเองไม่ให้เกิดอันตราย

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความชื่นชมด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

สภาพที่พึงประสงค์

1. สนใจธรรมชาติและสิ่งสวยงามต่าง ๆ
2. สนใจและมีความสุขในการทำงานศิลปะ
3. สนใจและมีความสุขกับเพลงและดนตรี
4. สนใจกิจกรรม เกมการละเล่น และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สามารถแสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

สภาพที่พึงประสงค์

1. สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะได้ตามจินตนาการ
2. แสดงท่าทางประกอบเพลง จังหวะ ได้ตามจินตนาการ

3. สร้างข้อตกลงวิธีเล่นใหม่ ๆ ได้ตามวัย

มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารงานอย่างเป็นระเบียบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีรูปแบบการบริหารงานชัดเจน

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีการจัดรูปแบบการบริหารงานชัดเจน
2. มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีปรัชญา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี

ของสถานศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีปรัชญา
2. มีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
3. มีแผนการปฏิบัติการประจำปี
4. มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการปฏิบัติตามแผน

สภาพที่พึงประสงค์

1. การปฏิบัติตามแผน
2. มีการกำกับ ติดตาม
3. มีการสรุปผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีการมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ
2. มีรูปแบบการทำงานแบบเป็นทีม

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีผู้รับผิดชอบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล
2. มีปฏิทินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล
3. มีบันทึกการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และทันต่อการใช้งาน

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสม เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน
2. ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการและพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการประเมินภายในประจำปี และนำผลการประเมินมาใช้

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีรายงานผลการประเมินภายในทุกปี
2. มีการนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมกันพัฒนา การศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

1. สถานศึกษาร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมและสร้างความเข้าใจอันดี กับชุมชน

สภาพที่พึงประสงค์

มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชน

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีแผนจัดประสบการณ์เหมาะสมกับธรรมชาติ สอดคล้องกับ พัฒนาการของผู้เรียน

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร
2. มีแผนการจัดประสบการณ์
3. มีตารางการจัดกิจกรรมประจำวัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจอยากรู้ อยากเรียน รู้จัดคิดเป็นระบบ และรู้จักใช้วิธีหาคำตอบด้วยตนเองเหมาะสมตามวัย

สภาพที่พึงประสงค์

1. สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้
2. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่ผู้เรียน

มีโอกาสได้เลือกตามความสนใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์

สภาพที่พึงประสงค์

1. เชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้
2. นำสื่อที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน

สภาพที่พึงประสงค์

มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และการเคลื่อนไหว

สภาพที่พึงประสงค์

มีการจัดกิจกรรมด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยการทำงานร่วมกับผู้อื่น

สภาพที่พึงประสงค์

จัดให้ผู้เรียนเล่นและการทำงานกิจกรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการติดตามผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สภาพที่พึงประสงค์

1. จัดให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมของครู
2. จัดให้มีเรตติดตามผลพัฒนาการของผู้เรียน

มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความเป็นผู้นำ

สภาพที่ปรากฏ

1. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำและเป็นประชาธิปไตย
2. มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรู้ ความเข้าใจจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก

สภาพที่ปรากฏ

มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก และสามารถนำมาส่งเสริม
และพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา

ปฐมวัย

สภาพที่ปรากฏ

1. มีความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถนำหลักสูตรมาปรับใช้กับผู้เรียน
โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. มีทักษะในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและสอดคล้องกับ
สภาพจริงของการเรียนรู้

สภาพที่พึงประสงค์

1. ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและสอดคล้องกับสภาพจริง
ของการเรียนรู้
2. ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

3. นำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน
 มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครู

เพียงพอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรู้ ความเข้าใจ และความรับผิดชอบในหน้าที่
 สภาพที่พึงประสงค์

1. มีวุฒิการศึกษา/มีประสบการณ์ตรงกับสายงาน
2. มีความกระตือรือร้นและรับผิดชอบงานในหน้าที่
3. มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน
2. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีจำนวนตามเกณฑ์

สภาพที่ปรากฏ

มีอัตราส่วนครู : นักเรียน เหมาะสม

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อ
 การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

หลักสูตร และแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการ

ของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม

สภาพที่พึงประสงค์

1. มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัด

ประสบการณ์

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นมาตรฐานการศึกษา
 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป ซึ่งสถานศึกษารวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องประสานความร่วมมือกันในด้านที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าวข้างต้น และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างแท้จริง

5. กรอบแนวคิดในการประเมินสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 ก : 6-27) ได้กล่าวถึงขอบเขตและรายการประเมินสถานศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ไว้ทั้งหมด 5 ด้านคือ

1. ด้านผลการพัฒนาเด็ก
2. ด้านบริหารงานวิชาการ
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

5.1 ด้านผลการพัฒนาเด็ก

5.1.1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย หมายถึง การที่เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต อย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับขั้น มีการพัฒนาการและสมรรถภาพกายเหมาะสมตามวัย มีสุขภาพโดยรวมแข็งแรง และมี สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพอนามัย รวมทั้งรู้จักรักษาความปลอดภัยของตนเอง

5.1.2 พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ หมายถึง การที่เด็กมีความร่าเริง รักและชื่นชมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นใจในตนเองและควบคุมอารมณ์ได้ตามโอกาส

5.1.3 พัฒนาการทางด้านสังคม หมายถึง การที่เด็กช่วยเหลือตนเองได้ เด็กสามารถเล่นและร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและของชั้นเรียน รวมทั้ง รู้จักแบ่งปันและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส

5.1.4 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา หมายถึง การที่เด็กสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสม กับวัย มีความสามารถสังเกต และเปรียบเทียบ มีความสามารถในการคิด และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

5.2 ด้านบริหารงานวิชาการ

5.2.1 การบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตร หมายถึง การที่สถานศึกษา มีการพัฒนาการหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก มีการดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่องมีการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

5.2.2 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การที่สถานศึกษามีแผนพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการและจำเป็น มีการจัดระเบียบนิเทศภายในที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงมีการจัดแหล่งความรู้ทางวิชาการเพื่อให้ครู / ผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก หากความรู้ได้ตลอดเวลา สถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคลากรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.2.3 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการจัดซื้อ จัดหารวมทั้งผลิตสื่อชิ้นใช้เองรวมทั้งมีการบำรุงรักษาและพัฒนาสื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ

5.2.4 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้เด็กเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเอง และรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม

5.3 ด้านการจัดประสบการณ์ / กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก

5.3.1 การเตรียมจัดประสบการณ์ / กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ / กิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสื่อให้พร้อมทั้งกิจกรรมในแต่ละวัน หรือกระตุ้น ให้เด็กเกิด ความอยากรู้อยากเห็น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนและเตรียมการจัดประสบการณ์/ กิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

5.3.2 การจัดประสบการณ์/กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน และสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก

5.3.3 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง ครู/ ผู้ดูแลเด็กจัดบรรยากาศ ให้เด็ก มีความสุขในการเรียนรู้

5.3.4 การส่งเสริมศักยภาพของเด็กเป็นรายบุคคล หมายถึง การที่สถานศึกษาต้องจัด สภาพแวดล้อมและกิจกรรมส่งเสริมทักษะและความสามารถเฉพาะทางให้เกิดการพัฒนาเต็ม ตามศักยภาพ ติดตามดูแลพฤติกรรม ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาเด็กและแก้ปัญหาของเด็กสม่ำเสมอ ให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนดูแลเด็กและให้ความช่วยเหลือเด็กร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด

5.3.5 การประเมินพัฒนาการของเด็ก หมายถึง การที่สถานศึกษาจัดให้ครู/พี่เลี้ยงเด็ก ประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา

5.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

5.4.1 การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาจัด และดำเนินการ ให้มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงานตามแผน มีการติดตามตรวจสอบและ พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทราบ

5.4.2 การบริหารธุรการ การเงินและพัสดุภัณฑ์ หมายถึง การที่สถานศึกษามีแผนงาน เกี่ยวกับงานด้านธุรการ การเงินและพัสดุภัณฑ์ การดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ของหน่วยงานที่สังกัด การให้บริการมีความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง

5.4.3 การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การที่สถานศึกษา จัดให้มีผู้รับผิดชอบ (ครู/ ผู้ดูแลเด็ก และพี่เลี้ยงเด็ก) ครบทุกชั้นเรียนตามเกณฑ์อัตราส่วนระหว่างครูและเด็กตามที่แต่ละ สังกัดกำหนด ครู/ผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย หรือมีประสบการณ์ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก บุคลากรทุกกลุ่ม ทุกคน มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ประสบ ความสำเร็จ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในสถานศึกษาและเป็นที่ยอมรับ แก่บุคคลทั่วไป

5.4.4 การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การที่สถานศึกษาจัดดำเนินการให้อาคาร สถานที่ทุกแห่ง มีความสะอาดปลอดภัย มั่นคงแข็งแรง เหมาะสมแก่การทำกิจกรรมและ เคลื่อนไหวของเด็ก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกประจำอาคาร รอบบริเวณ อยู่ใน สภาพดีปลอดภัย และมีปริมาณเพียงพอ การจัดสภาพแวดล้อมสะอาดร่มรื่น มีชีวิตชีวา และเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ของเด็ก ระบบสาธารณูปโภคอยู่ในสภาพปลอดภัยใช้การได้ดี และมีระบบป้องกันอันตราย

5.4.5 การให้บริการเด็ก หมายถึง การที่สถานศึกษา เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ เด็ก เช่น บริการน้ำดื่ม และอาหารถูกสุขลักษณะ ถูกหลักโภชนาการ และเพียงพอกับจำนวน เด็กการตรวจและส่งเสริมสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ที่เหมาะสม การดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กอย่างเป็นระบบ ทั้งถึง และตลอดเวลา การให้ความช่วยเหลือเด็กในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล

5.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

5.5.1 การให้บริการแก่ผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การที่สถานศึกษาจัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู การแนะแนวและให้ความช่วยเหลือผู้ปกครอง กรณีเกิดปัญหาและมีผลกระทบเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก การบริการให้ยืมหนังสือเพื่อการเรียนรู้หรือของเล่นนำไปใช้กับเด็กที่บ้านและการเป็นแหล่งบริการทางวิชาการ

5.5.2 ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การที่สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง การได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้ปกครองชุมชนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและการพัฒนาสถานศึกษา การติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

สรุปแล้ว การประเมินสถานศึกษา ที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา จะต้องประเมินให้ครบทั้ง 5 ด้าน เกณฑ์การประเมินควรจะสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

พรพิมล แซ่ชี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาล โชคชัยลาดพร้าว เขตลาดพร้าว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาล โชคชัยลาดพร้าวมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านคือ ด้านการสื่อสารการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านบริการและอำนวยความสะดวก ยกเว้นด้านการเรียนการสอนในประเด็นครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเล่นนิทานและพูดหน้าชั้น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในประเด็นโรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนจัดประชุมจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และโรงเรียนชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับแนวการจัดการประสบการณ์ในชั้นอนุบาลให้ผู้ปกครองทราบ

มณฑิกา สุจริตกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองโดยภาพรวมทั้งหมด 4 ด้าน คือ

แนวการจัดประสบการณ์ ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครู และที่เลี้ยงคาดหวังให้มีความรักเด็กและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน คาดหวังที่จะให้มีอาคารสถานที่สวยงาม สะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

ความสัมพันธ์กับชุมชนและบริการอื่นๆ คาดหวังที่จะให้มี ปฏิสัมพันธ์รูปแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และต้องการให้โรงเรียนจัดบริการรถรับ – ส่งเอง

วาม คุณยากร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบรรจงรัตน์ จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยต้องการให้เน้นวิชาการในระดับอนุบาลปีที่ 3 เพื่อเตรียมขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และควรมีการสอนคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กอนุบาล คุณลักษณะของนักเรียน ที่โรงเรียนควรเน้น คือเรื่องมารยาท ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนทุกด้านเน้นครูอนุบาลต้องเอกอนุบาลโดยเฉพาะ ครูอนุบาลควรมีความเมตตากรุณา และรักเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรมีการประชุมพบปะ ผู้ปกครองให้มากขึ้น และสภาพห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ การถ่ายเทอากาศดี มีลมพัดผ่าน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเน้นความปลอดภัย สะอาด และมีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

วรสิทธิ์ สฤณดิษฐ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชนในเขตบางกอกน้อยจะเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไม่ห่างจากชุมชน มีการคมนาคมสะดวก โรงเรียนจะมุ่งเน้นการอ่านออกเขียนได้ มีการประกันอุบัติเหตุให้นักเรียน การเก็บค่าธรรมเนียมนเหมาะสมกับคุณภาพของโรงเรียน และมีบุคลากรเอาใจใส่ต่อนักเรียน ในด้านความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ด้านการเรียนการสอนควรจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมี คุณธรรมจริยธรรม มีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และเน้นการให้อ่านออกเขียนได้ เน้นวิชาการเพื่อเตรียมเข้าเรียนในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ด้านบุคลากร ครูควรมีประสบการณ์มีวุฒิปริญญาตรีทางด้านอนุบาล โดยตรงและควรจัดให้เพียงพอต่อจำนวนของเด็ก ด้านอาคารสถานที่ควรมีสถานเล่นกลางแจ้งเพียงพอ มีอุปกรณ์และห้องที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมครบถ้วน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรจัดให้มีการประชุมและให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียนให้มากขึ้น

ศศิธร เวียงเหล็ก (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความเห็นต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลดังนี้

หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา การวัดและการประเมินผลใช้วิธีสอบด้วยข้อทดสอบและแจ้งผลการสอบให้ผู้ปกครองรับทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง

บุคลากร ผู้บริหาร ครู และพี่เลี้ยง มีคุณลักษณะพึงประสงค์ คือ มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองเป็นอย่างดี ให้ความรักและความเอาใจใส่นักเรียนในทุกด้าน

ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน มีการจัดอาคารเรียนที่มีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย มีพื้นที่สำหรับนักเรียนวิ่งเล่นหรือออกกำลังกาย จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เหมาะสม จัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก สื่อการเรียนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีห้องปฏิบัติการพิเศษ บุคลากรพิเศษเป็นครูภาษาอังกฤษและพลศึกษา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน โดยให้ผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียนและจัดทำจดหมายข่าว

การจัดการ โรงเรียนจัดบริการสถานที่สำหรับผู้ปกครองนั่งพักระหว่างรอรับนักเรียน กิจกรรมนักเรียน มีการจัดบริการอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ จัดอาหารเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา

ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้ปกครองรับทราบพัฒนาการของนักเรียนจากสมุดรายงานของนักเรียน

นิรันดร์ เลาะวิธี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นดังนี้

ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดหลักสูตรในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่นักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมให้มีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งผนวกคุณธรรม จริยธรรม ให้ผสมกลมกลืน ทั้งนี้ นักเรียนควรจะเป็นผู้

เลือกกิจกรรมจากสิ่งที่ครูได้เตรียมมา โดยครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและ
ดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งเนื้อหาที่เรียนเกี่ยวกับตัวนักเรียน และในการจัดกิจกรรมควรเน้น
กิจกรรมสร้างสรรค์ ด้านการวาดภาพและงานศิลปะ ครูควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
โดยทำแฟ้มรายบุคคล

ด้านบุคลากร ครูควรมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาด้านวิชาครูอนุบาลและมีความ
เมตตา ครูควรใช้ภาษาถูกต้องทั้งการพูด การเขียน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนควรจัดห้องเรียนให้มีพื้นที่กว้าง เหมาะกับการทำ
กิจกรรมจัดมุมอ่านและเขียน มีสนามหญ้าออกกำลังกายกลางแจ้ง

ด้านบริการ โรงเรียนควรจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาด และตรวจสอบสุขภาพนักเรียนให้
ความรู้และความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

มณี โภธิเสน (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน
และบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียน โภธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัด
หนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

บุคลากร โดยส่วนรวม ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน
ระดับก่อนประถมศึกษา มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียน โภธิเสนวิทยา
อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายปีทั้ง 7 ปีวิจัย อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อ
ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละปีวิจัย ดังนี้ ปรัชญาและ
เป้าหมายของโรงเรียนมุ่งผลในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดกิจกรรมให้นักเรียนพัฒนา
ทุกด้าน บุคลากรทุกฝ่ายเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุภาพ เป็นที่ยอมรับของนักเรียน
ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รักษาอาคารเรียนให้อยู่ในสภาพใ้การใช้การได้และสะอาด
ถูกต้องตามสุขลักษณะ นำผลการประเมินคุณภาพมาเพื่อปรับปรุงบริการด้านสุขภาพอนามัย
ให้กับนักเรียนสม่ำเสมอ และนักเรียนมีความสุขในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน
การสอน

บุคลากรในโรงเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียน โภธิเสนวิทยา
อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและเป็นรายปีทั้ง 6 ปีวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง
และมีความพอใจอีก 1 ปีวิจัยที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ ปีวิจัยที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมาย
ของโรงเรียน โดยมีรายชื่อที่มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปรัชญา
และเป้าหมายของโรงเรียนมุ่งผลในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สถล บุรารักษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน: กรณีศึกษา โรงเรียนบูรารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคาดหวังให้โรงเรียนจัดแผนการสอนทุกวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตร วิทยและพัฒนาการของนักเรียน โดยใช้สื่อที่ทันสมัย เน้นวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ มีการประเมินความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง นักเรียนรู้จักค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง คิดคำนวณได้รวดเร็ว มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้มีประสิทธิภาพ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ครุมีวุฒิทางการศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรม เอาใจใส่ดูแลนักเรียน มีการจัดอาหารน้ำดื่มที่ถูกหลักโภชนาการ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพและเสริมหลักสูตรที่พัฒนาความรู้ความสามารถ ความถนัด ทักษะและคุณธรรม มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับห้องสมุด ห้องพยาบาลและห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

ผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนน้อย

โชติรส โสภณเมธี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ในช่วงภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานพบว่า 1) ด้านการเงิน มีการวางแผนโดยสำรวจข้อมูลภายในโรงเรียนอย่างละเอียด จัดให้มีการผ่อนชำระหรือแบ่งชำระค่าธรรมเนียม รายรับจากค่าธรรมเนียมการเรียน ซึ่งเป็นรายได้หลักของโรงเรียนลดลง 2) ด้านการเรียนการสอน จัดโดยยึดหลักความต้องการของผู้ปกครอง โดยสอนทั้งแนวการสอนแบบเตรียมความพร้อมและวิชาการควบคู่กันไป 3) ด้านบุคลากร วางแผนโดยยึดหลักประโยชน์และประหยัดอย่างมีประสิทธิภาพ งดการรับสมัครบุคลากรเพิ่ม ให้บุคลากรที่ขาดประสิทธิภาพออก นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อลดบุคลากร ไม่มีการปรับหรือลดเงินเดือนรวมทั้งลดสวัสดิการของบุคลากร และลดโครงการพัฒนาบุคลากรเข้าอบรม 4) ด้านการจัดบริการด้านต่าง ๆ การใช้บริการพิเศษและกิจกรรมพิเศษ ต่าง ๆ มีจำนวนลดลง โรงเรียนจัดให้มีการผ่อนชำระค่าบริการ มีการปรับปรุงวิธีการประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมเฉพาะที่จำเป็น และได้รับความนิยมนั้น 5) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้มีการใช้อย่างคุ้มค่าและสอดคล้องกับนโยบายประหยัด 6) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการประสานงานกับชุมชนและโรงเรียนต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ปัญหาในการบริหารงานพบดังนี้ การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน การจัดบริการด้านต่าง ๆ

ด้านอาคารสถานที่ และการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนไม่เพียงพอ ด้านบุคลากรพบว่า บุคลากรต้องหารายได้พิเศษเสริมจากงานประจำ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานด้อยลง

รังสิมา ทวีศรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่มีแนวการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียนโดยการเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควบคู่กับ วิชาการ มีการส่งเสริมบุคลากรเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา มีการจัดทำบัญชีการเงินและ ทะเบียนรับ – ส่งเอกสารอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน จัดให้มีบริการรถรับ-ส่งนักเรียน มีสนามเด็กเล่นที่สมบูรณ์ และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครองรวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมของ ชุมชนส่วนปัญหาการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่คือ นโยบายการจัดการศึกษา ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ครูที่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาปฐมวัย มีไม่เพียงพอ การตรวจสอบบัญชีไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และขาดการสนับสนุนจาก หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ปิยะนุช ต้นเจริญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้บริหาร ครูและ ผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังที่มีต่อการบริหารงาน วิชาการของ โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังให้อยู่ในระดับ มากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายในและอบรมทาง วิชาการ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการด้านการจัดการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากที่สุดทุกรายการ และด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียน ผู้บริหาร ครูและ ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

ภมร เอมะสิทธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อ โรงเรียนอนุบาลเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนอนุบาล ส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อบัณฑิตด้านผลการพัฒนาเด็กมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจมากในเรื่องของปัจจัยด้านการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจของเด็ก

ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจมากในเรื่องของปัจจัยด้านการจัดหลักสูตรที่เน้นวิชาการเหมาะสมกับความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก นอกจากนี้ ยังมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านการจัดประสบการณ์แก่เด็กอยู่ในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการทั่วไปและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับผู้ปกครอง และชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาที่ผู้ปกครองพบมาก คือความไม่สะดวกหรือไม่เหมาะสมของสถานที่จอดรถรับ - ส่งเด็ก รองลงมาคือ ปัญหาด้านความไม่เหมาะสม ไม่ปลอดภัยและไม่เพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกนอกอาคารเรียน เช่น สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนาม และปัญหา ด้านความไม่เหมาะสมของค่าธรรมเนียมนการเรียน ค่าบริการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่สูงเกินไป

อุไรวรรณ กุลเวชกิจ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของ โรงเรียนเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ด้านสื่อการเรียน การสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับ โรงเรียน และด้านการให้บริการและการอำนวยความสะดวกอื่น

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับ โรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลากรและด้านการให้บริการและการอำนวยความสะดวกอื่น ไม่แตกต่างกัน

ประสาธ เชมรรคา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียน เอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านงบประมาณ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน พบว่า

1.1 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป มีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านงบประมาณ

1.2 ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านงบประมาณ

2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป มีความคาดหวังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ด้านวิชาการ ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การวางแผนร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่จัดให้สำหรับเด็กนักเรียน ด้านงบประมาณ โรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาคารสถานที่และการเรียนการสอนให้มากขึ้น ด้านการบริหารทั่วไป โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้มีความสวยงาม

เกียรติขจร ชัยอมฤต (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า

1. การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน เรื่องสภาพแวดล้อมจะต้องสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะสมกับวัยและควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียนเป็นประจำ มากเป็นลำดับแรก ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน เรื่อง การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น มากเป็นอันดับแรก ส่วนผู้ปกครองนักเรียนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน เรื่อง สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตร ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นและคำนึงถึงความสนใจ ความแตกต่างและความสามารถของเด็กมาเป็นอันดับแรก

สุธาสินี ประสานวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านบุคลากร ด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการบริการและการอำนวยความสะดวกอื่น ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการและการอำนวยความสะดวกอื่นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า อาชีพข้าราชการและอาชีพรับจ้างทั่วไป มีผลต่อการตัดสินใจส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐพงศ์ พุคหาล้า (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสถานศึกษาเอกชนและรัฐในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านวิชาการ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสถานศึกษาเอกชนและรัฐในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (Garcia. 1986 : 3593 – A) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็น ในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม และภูมิใจในความเป็นพลเมือง ของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์

2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนและควรมี อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาล โดยเฉพาะ

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เปโตรนีโอ (Petronio. 1995 : 2107) ได้ศึกษา การเลือกโรงเรียน : การขานรับ ต่อแผนการเลือกโรงเรียนเกี่ยวกับ กระบวนการที่พวกเขาชอบ แหล่งข้อมูลข่าวสารและ การใช้แหล่งข้อมูลในการตัดสินใจ และความพึงพอใจและการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ที่เลือก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนโดยปรึกษาเพื่อน และคนคุ้นเคยที่มี ประสบการณ์ และท้ายที่สุดจะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน ความมั่นใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ต่อเด็กและการสอน ของครู ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับเวลาของ ผู้ปกครองและการต้อนรับของบุคลากรในโรงเรียน

ลอรี อลิซาเบท คาสิโอ (Lori Elizabeth Casio. 1997, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. 2545 : 67) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อมาตรฐานการรับรอง คุณภาพด้านการศึกษาระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองทั้งหมดเห็นว่ามาตรฐานคุณภาพ ของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติมีความสำคัญและมีความเห็นว่างค์ประกอบที่สำคัญ ที่สุดตามลำดับคือ สุขภาพและความปลอดภัย ปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรกับเด็ก การสื่อสารกับ

ผู้ปกครอง และการบริการโภชนาการและอาหาร ตัวเลือกเด่นของ 42 องค์ประกอบย่อยจาก 10 มาตรฐาน คือ

1. เด็กได้รับการนิเทศตลอดเวลา
2. การเตรียมสารอาหารแต่ละมื้อ
3. การทำนุข ความคิดของเด็ก

ประเด็นที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพของศูนย์ ได้แก่

1. ความแตกต่างของระดับวุฒิการศึกษาของบุคลากร
2. ความแตกต่างของระดับการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง
3. ความแตกต่างของชนิดของศูนย์

นอกจากนี้ผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณภาพไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการของโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองและผู้เรียนได้มากเท่าใด ย่อมเป็นผลมาจากประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ภายในโรงเรียน การที่งานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้รับการยอมรับ ย่อมเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลเอกชนอยู่ในระดับมากและจากการศึกษาผลการวิจัยของอุไรวรรณ กุลเวชกิจ (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการศึกษาของภมร เอมะสิทธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโรงเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน และเนื่องจากสถานภาพของผู้ปกครองของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความแตกต่างกันทั้งเพศ การศึกษา อายุ รายได้ และอาชีพ ดังนั้น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครองต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน